

KRISTINA MIHOVILIĆ

(Pula, 17. 11. 1951. - Pula, 8. 9. 2022.)
(Pula, 17 November 1951 - Pula, 8 September 2022)

Početkom rujna 2022. godine zauvijek nas je napustila dr. sc. Kristina Mihovilić, jedna od najznačajnijih stručnjakinja za prapovijesnu arheologiju sjevernog Jadrana, posebice razdoblja brončanog i željeznog doba, i najvažnija istraživačica materijalne ostavštine naroda Histra ikada.

Rođena je u Puli 1951. godine, gdje je završila osnovno i srednje obrazovanje. Diplomirala je arheologiju 1976. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani, Odsjek za arheologiju. Doktorirala je 2001. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani s temom „*Starije željezno doba Istre*“. Od 1974. bila je zaposlena u

Kristina Mihovilić, one of the leading experts of northern Adriatic prehistoric archaeology, in particular of the Bronze Age and Iron Age periods, and the foremost researcher of the material heritage of the Histri, was forever taken from us in early September of 2022.

Kristina was born in Pula in 1951, where she received her elementary and secondary education. She earned a degree in archaeology in 1976 at the Department of Archaeology of the University of Ljubljana's Faculty of Arts. She earned her doctorate in 2001, also from the University of Ljubljana, with a dissertation on *The Early Iron Age in Istria*. She joined the Archaeological

Arheološkom muzeju Istre, u kojem je od početka radila u Prapovijesnoj zbirci. Od 1995. do 1996. obnašala je dužnost v. d. ravnateljice Muzeja, a od 2002. do 2006. bila je ravnateljica. U mirovinu je otišla kao voditeljica Prapovijesne zbirke i Arheološkog odjela Muzeja. Bila je dugogodišnja članica Uredništva muzejskih izdanja te članica Upravnog vijeća.

Kao voditeljica istraživanja ili suradnica obavljala je mnogobrojna terenska istraživanja. Nemoguće ih je sve navesti; spomenimo samo istraživanja lokaliteta Nezakcij, Gradac-Turan, Sv. Martin na Limu, Limska gradina, Pećinovac, Pećina na Gradini, Monkodonja, Mušego, Medulin - Punta Kašteja, Maklavun, Pula - AMI jug, Petrovac..., a uz njih sudjelovala je i u brojnim drugim istraživanjima.

Posebno valja istaknuti istraživanje gradine Monkodonja kod Rovinja, koje je vodila s dr. Bernhardom Hänselom i dr. Bibom Teržan. Istraživanje se odvijalo u partnerstvu između Arheološkog muzeja Istre u Puli, Instituta za prapovijesnu arheologiju Slobodnog sveučilišta u Berlinu (*Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin*) te Arheološkog odsjeka Filozofskog fakulteta u Ljubljani, uz sudjelovanje i Zavičajnog muzeja grada Rovinja. Ta su istraživanja donijela nove spoznaje o gradini Monkodonji, poboljšala uvid u brončanodobnu gradinsku kulturu Istre te njenim vezama s istočnomediteranskim i srednjoeuropskim prostorom. Paralelno s istraživanjem provodila se i rekonstrukcija istraženih dijelova naselja, a rezultati iskopavanja bili su paralelno objavljeni, prije svega u časopisima *Histría archaeologica* (Pula) i *Praehistorische Zeitschrift* (Berlin), i također u 25. svesku *Izdanja HAD-a*, posvećenom 100. godišnjici Arheološkog muzeja Istre, kao i u *Porečkim susretima arheologa*. U seriji *Monografije i katalogi* Arheološkog muzeja Istre (skraćeno *MiK*) objavljena su već tri sveska s konačnim rezultatima istraživanja Monkodonje i Mušega, a uskoro slijedi i objava četvrtog, završnog dijela istraživanja, na kojem je Kristina Mihovilić radila doslovno do posljednjeg dana života.

U vezi s arheološkim iskopavanjima na Monkodonji treba posebno istaknuti da su istraživanja, a naročito prezentacija arhitektonskih nalaza, godine 2002. dobila nagradu Vijeća Europe za kulturnu baštinu - Europa Nostra, „Prix Europa Nostra Award“.

Autorica je brojnih znanstvenih i znanstveno-popularnih članaka i monografija koje je objavljivala, osim u izdanjima Muzeja, i u mnogim drugim domaćim i stranim publikacijama relevantnim za arheologiju.

Museum of Istria's Prehistoric Collection department in 1974. She held the post of acting director of the museum from 1995 to 1996, and was the museum's director from 2002 to 2006. Before her retirement she served as head of the AMI Prehistoric Collection and of the Archaeology Department. She was a long standing member of the museum's editorial board, and a member of its governing council.

Kristina participated in numerous investigative campaigns as a field director or associate. Notable among these campaigns—far too many to list here—are the archaeological investigations of the Nesactium, Turan, Sveti Martin at Lim, Lim hillfort, Pećinovac, Pećina cave at Gradina, Monkodonja, Mušego, Medulin-Punta Kašteja, Maklavun, Pula-AMI South, and Petrovac sites.

Especially noteworthy was her work in the investigation of the Monkodonja hillfort near Rovinj, which Kristina co-directed along with professors Bernhard Hänsel and Biba Teržan. The investigative work was performed under a partnership that brought together the Archaeological Museum of Istria, the Free University of Berlin's Institute of Prehistoric Archaeology, and the Department of Archaeology of the University of Ljubljana's Faculty of Arts, including the participation of the Rovinj Heritage Museum. These investigative efforts shed new light on the Monkodonja hillfort and enhanced our knowledge of the Bronze Age hillfort culture of Istria and its links with the eastern Mediterranean and Central Europe. Parallel to the investigative work was a reconstruction of the investigated parts of the settlement, with the results of the excavation published concurrently in the journals *Histría Archaeologica* (Pula) and *Praehistorische Zeitschrift* (Berlin), and in the 25th volume of the *Editions of the Croatian Archaeological Society* dedicated to the 100th anniversary of the Archaeological Museum of Istria, and the *Proceedings of the Meeting of Archaeologists in Poreč*. Three volumes detailing the final results of the investigations at the Monkodonja and Mušego sites have already been published in the Archaeological Museum of Istria's Monographs and Catalogues series, soon to be followed by the publication of the fourth and final part of the archaeological investigation on which Kristina worked to the last days of her life.

Especially noteworthy with regard to the archaeological excavations at the Monkodonja site is that the investigations and, in particular, the presentation of the architectural finds, were awarded a 2002 Europa Nostra cultural heritage prize of the European Commission.

Ovdje donosimo samo jedan dio iz njezine bogate bibliografije, i to monografska djela, bez popisa brojnih znanstvenih tekstova u časopisima i zbornicima, koje je redovito objavljivala od 1972. do 2022. godine.

MONOGRAFIJE

1. Nezakcij: nalaz grobnice 1981. godine = Nesactium: the discovery of a grave vault in 1981, Monografije i katalozi 6, Arheološki muzej Istre, 1996.
2. Nezakcij: prapovijesni nalazi 1900. - 1953. = Nesactium: Prehistoric finds 1900-1953, Monografije i katalozi 11, Arheološki muzej Istre, Pula 2001.
3. Histri u Istri: željezno doba Istre = Gli Istri in Istria: l'eta del ferro in Istria = The Histri in Istria: the Iron Age in Istria, Monografije i katalozi 23, Arheološki muzej Istre, Pula 2013.

MONOGRAFIJE U SUAUTORSTVU

1. Monkodonja: Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre = Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens, Knj. 1: Iskopavanje i nalazi građevina = Die Grabung und der Baubefund, Monografije i katalozi 25, Arheološki muzej Istre, Pula 2015. (suautori Bernhard Hänsel, Biba Teržan et al.).
2. Monkodonja: Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre = Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens, Knj. 3: Nalazi od metala, gline, kosti i kamena te ljudskih i životinjskih kostiju = Die Funde aus Metall, Ton, Knochen und Stein sowie die menschlichen und tierischen Knochen, Monografije i katalozi 34, Arheološki muzej Istre, Pula 2020. (suautori Bernhard Hänsel, Biba Teržan et al.).
3. Monkodonja: Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre = Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens, Knj. 4: Mušego / Mon Sego, grobni tumuli - nekropola gradine Monkodonja i bročanodobni

Kristina has authored numerous scientific and popular science papers and monographs, published by the museum and in many other domestic and foreign publications relevant to archaeology. Below are just a few of the titles in her rich bibliography, drawn only from monographs she has published and not including the numerous scientific papers she has published in journals and collections in the period from 1972 to 2022.

MONOGRAPHS

- 1 *Nesactium: the discovery of a grave vault in 1981*, in: Monographs and Catalogues, vol. 6, Archaeological Museum of Istria, 1996
- 2 *Nesactium: Prehistoric finds 1900-1953*, in Monographs and Catalogues, vol. 11, Archaeological Museum of Istria, Pula, 2001
- 3 *The Histri in Istria: the Iron Age in Istria*, in: Monographs and Catalogues, vol. 23, Archaeological Museum of Istria, Pula, 2013

CO-AUTHORED MONOGRAPHS

- 1 *Monkodonja: The Investigation of a Bronze Age Proto-urban Settlement in Istria*, vol. 1: *The Excavations and Architectural Finds*, in: Monographs and Catalogues, vol. 25, Archaeological Museum of Istria, Pula, 2015 (co-authors: Bernhard Hänsel, Biba Teržan et al.)
- 2 *Monkodonja: The Investigation of a Bronze Age Proto-urban Settlement in Istria*, vol. 3: *Finds of Metal, Clay, Bone and Stone, and of Human and Animal Bones*, in: Monographs and Catalogues, vol. 34, Archaeological Museum of Istria, Pula, 2020 (co-authors: Bernhard Hänsel, Biba Teržan et al.)
- 3 *Monkodonja: The Investigation of a Bronze Age Proto-urban Settlement in Istria*, vol. 4: *Mušego / Mon Sego, Tumuli: A Necropolis of the Monkodonja Hillfort and the Bronze Age Tumuli of Istria*, in: Monographs and Catalogues, vol. 37, Archaeological Museum of Istria, Pula, 2022 (co-authors: Biba Teržan et al.)

Kristina lectured at numerous institutions and symposia. Particularly noteworthy among these are the Minerva Society in Trieste, the Institute of Prehistoric Archaeology in Berlin, the Karl-Franzens University in

tumuli Istre = Mušego / Mon Segeo, Grabhügel – eine Nekropole von der Gradina Monkodonja und die bronzezeitlichen Grabhügel Istriens, Monografije i katalogi 37, Arheološki muzej Istre, Pula 2022. (suautori Biba Teržan et al.).

Održala je predavanja na brojnim institucijama i znanstvenim skupovima. Možemo ih istaknuti nekoliko: Società di Minerva u Trstu; Institut für prähistorische Archäologie u Berlinu; Karl-Franzens Universität u Grazu; Centro Studi per l'Archeologia dell'Adriatico u Ravenni; Odsjek za arheologiju FF u Zagrebu; Oddelek za arheologiju FF u Ljubljani; znanstveni skupovi Hrvatskog arheološkog društva; *Handel, Tausch und Verkehr im bronze- und frühheisenzeitlichen Südosteuropa* u Berlinu 1992.; *Preistoria e protostoria del Friuli-Venezia Giulia e dell'Istria* u Trstu 1994.; Grčki utjecaji na istočnoj obali Jadrana u Splitu 1998.; *I Greci in Adriatico* u Urbino 1999.; *I Celti nel Adriatico* u Trstu 2001.; *La pirateria nell'Adriatico antico* u Veneciji 2002.; *Carlo Marchesetti e i castellieri 1903-2003* u Duinu 2003.; *Piceni ed Europa* u Piranu 2006., i brojni drugi.

Svoj rad nije ograničila samo na znanstvene radove, nego je bila izuzetno aktivna i kao muzejska djelatnica te je iza nje ostao cijeli niz skupnih i samostalnih izložbi. Sudjelovala je u mnogobrojnim skupnim izložbama: Arheologija i umjetnost Istre (Verona, Muggia), Čarobna Istra (Beč, Pariz, Berlin, Hannover, Lisabon), Histria-Istra-Istrien (Berlin), Monkodonja i Mušego (Rovinj, Kopar, Ljubljana), Tajna groba... (Pula, Kopar) i druge manjeg obima.

Od samostalnih izložbi spomenimo: Nekropola Limske gradine (Rovinj), Histri i Etruščani (Pula, Verona, Rijeka, New York, Zadar, Sarajevo, Zenica, Dubrovnik, Priština, Mali Lošinj), Grobnica Epulonovih predaka (Pula, Zadar, Zagreb), Na početku je bila peć (Pula), Histri u Istri (Pula), uz brojne druge.

Dobitnica je godišnje nagrade „Josip Brunšmid“ za 2013., koju dodjeljuje Hrvatsko arheološko društvo, za izložbeni projekt „Histri u Istri“. Projekt je obuhvaćao trojezičnu izložbu popraćenu znanstvenom monografijom, 3D rekonstrukcijama, videovodičima, katalogom i predstavom. Izložba je bila otvorena u muzejsko-galerijskom prostoru Sveta Srca u Puli od 16. svibnja do 15. listopada 2013. godine. Okupila je brojne materijalne dokaze postojanja naroda koji je na prostoru Istre živio prije dvije tisuće godina i koji je Istri dao i ime. „Histri u Istri“ bio je jedan od najvećih izložbenih projekata te godine u Republici Hrvatskoj.

Graz, the Centre for the Study of Adriatic Archaeology in Ravenna, the Department of Archaeology of the University of Zagreb's Faculty of Humanities and Social Sciences, the Department of Archaeology of the University of Ljubljana's Faculty of Arts, scientific symposia of the Croatian Archaeological Society, *Trade, Barter and Traffic in Bronze and Early Iron Age Southeastern Europe* (Berlin, 1992), *The Prehistory and Proto-history of Friuli-Venezia Giulia and Istria* (Trieste, 1994), *The Greek Influence on the Eastern Coast of the Adriatic* (Split, 1998); *The Greeks in the Adriatic* (Urbino, 1999), *The Celts in the Adriatic* (Trieste, 2001); *Piracy in the Ancient Adriatic* (Venice, 2002), *Carlo Marchesetti and the Castellieri 1903-2003* (Duino, 2003), *The Piceni and Europe* (Piran, 2006), and many others.

Kristina's work was not limited to scientific papers, and she was very active as a museum staffer, participating in the creation of a number of group and solo exhibitions. She participated in many group exhibitions, including *The Archaeology and Art of Istria* (Verona, Muggia), *Magical Istria* (Vienna, Paris, Berlin, Hannover, Lisbon), *Histria-Istra-Istrien* (Berlin), *Monkodonja and Mušego* (Rovinj, Kopar, Ljubljana), *The Secrets of the Grave...* (Pula, Kopar), and other exhibitions of smaller scale.

Notable among her solo exhibitions are *The Necropolis of the Lim Hillfort* (Rovinj), *The Histri and the Etruscans* (Pula, Verona, Rijeka, New York, Zadar, Sarajevo, Zenica, Dubrovnik, Priština, Mali Lošinj), *The Tomb of Epulon's Ancestors* (Pula, Zadar, Zagreb), *At the Beginning Was the Furnace* (Pula), and *The Histri in Istria* (Pula).

Kristina was the recipient of the 2013 Josip Brunšmid Prize awarded by the Croatian Archaeological Society for *The Histri in Istria* exhibition project. The project comprised a trilingual exhibition accompanied by a scientific monograph, 3D reconstructions, video guides, a catalogue, and a stage performance. The exhibition was staged at the Sacred Hearts Museum and Gallery in Pula from 16 May to 15 October 2013. It presented an abundance of material evidence of the presence of a people that lived in Istria two thousand years ago and from whom the peninsula's name is derived. That year *The Histri in Istria* was one of the largest exhibition projects in Croatia.

In 2015 the Croatian Museum Association awarded its annual prize in the category of publishing projects for the monograph *Monkodonja 1 / The Investigation of a Bronze Age Proto-urban Settlement in Istria: The Excavations and Architectural Finds*, authored by Bernhard Hänsel,

Hrvatsko muzejsko društvo je monografiji Monkodonja 1. Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre: Iskopavanje i nalazi građevina, koja je izašla u seriji Monografije i katalozi, sv. 25, Arheološkog muzeja Istre, autora Bernharda Hänsela, Kristine Mihovilić i Bibe Teržan, dodijelilo godišnju nagradu u kategoriji za realizirani izdavački projekt u 2015. godini.

Dobitnica je i nagrade za životno djelo „Don Frane Bulić“ Hrvatskog arheološkog društva za 2016.

Bila je članica Hrvatskog arheološkog društva, Hrvatskog muzejskog društva i dopisna članica Njemačkog arheološkog instituta.

Preranim odlaskom dr. sc. Kristine Mihovilić izgubili smo iskrenu prijateljicu, vrsnu arheologinju i najveću stručnjakinju za materijalnu kulturu Histra ikada. Kristina, odnosno Čiči kako smo je zvali, ostat će zauvijek u toplom sjećanju svima nama – svojim prijateljima, kolegama i suradnicima.

Darko Komšo
muzejski savjetnik,
ravnatelj Arheološkog muzeja Istre

Kristina Mihovilić and Biba Teržan and published in vol. 25 of the Monographs and Catalogues series of the Archaeological Museum of Istria.

Kristina was a recipient of the Croatian Archaeological Society's 2016 Don Frane Bulić lifetime achievement award.

She was a member of the Croatian Archaeological Society, the Croatian Museum Association, and a corresponding member of the German Archaeological Institute.

In Kristina Mihovilić, who left us too soon, we have lost a sincere friend, an outstanding archaeologist, and the pre-eminent expert on the material culture of the Istri. Kristina, known to us affectionately as *Čiči*, will forever remain in the fondest memories of us all, her friends, colleagues, and co-workers.

Darko Komšo, museum advisor
Director
Archaeological Museum of Istria